

منوچهر محمدشمیرانی

مالیات بر تورم به جای مالیات بر ثروت

با یک مثال، یک شعر کوتاه یا بازگوکردن نام یک شخصیت داستانی یا کارتونی، به‌خوبی به مخاطب خود منتقل می‌کنیم. در حقیقت، مثال‌ها و فیلم‌ها و داستان‌ها، زبان مشترکی را در میان مردم خلق می‌کند که بتوانند در مصرف کلمات، صرفه‌جویی کنند!
پارزرتبیین و ملموس‌ترین مثالی که در این زمینه می‌توان مطرح کرد، همین انیمیشن رابین هود است که این نام را هر جا بگویید یا بنویسید مخاطب و خواننده شما با به یاد آوردن آن درمی‌یابد که منظور شما سیستمی است که از مردم، مالیات نابجا و اضافی دریافت می‌کند. پس از این مقدمه، بدون تردید نرخ تورم بسیار بالای سال‌های اخیر و ناعادلانه‌بودن نظام مالیاتی به ذهن می‌رسد و به یاد این تعریف علمی می‌افتیم که یک نظام مالیاتی مطلوب، باید تلاش کند ارتقای شرایط زیست را در بین مردم جامعه به‌درستی انجام دهد و نقش تنظیمی داشته باشد.

مالیات بر تورم!

طرح «مالیات بر عایدی سرمایه» که کلیات آن چندی پیش از سوی نمایندگان

انیمیشن «رابین هود» را ولت دیسنی در سال ۱۹۷۳ روانه بازار کرد؛ ولی داستان آن، چنان جذاب و به‌یادماندنی بوده است که همه جوان‌های دیروز و امروز و حتی بسیاری از کودکان این سال‌ها نیز، شخصیت‌های این انیمیشن را به‌خوبی به یاد دارند. صدای «مالیات، مالیات، مالیات» یکی از شخصیت‌های این انیمیشن و جمع‌آوری مالیات به هر قیمت، که نتیجه‌اش فقیرترشدن مردم بود، یک طرف ماجرا بود و در آن سو، رابین هود و دوستانش بودند تا با ربودن این مالیات‌ها، پول‌ها و طلاها را به مردم و به صاحبان آن بازمی‌گرداندند تا نور و شور زندگی در وجود آنان خاموش نشود.

زبان مشترک

شاید اگر شعرها و داستان‌ها و رمان‌ها و فیلم‌ها ساخته نمی‌شدند تا برای ما استعاره بسازند، استعاره‌هایی که بتوانیم در ارتباط مشترک خود با دیگران استفاده کنیم، بدون تردید برای رساندن یا الغای یک حرف و یک مفهوم، نیاز به صدها و هزاران کلمه داشتیم. درحالی‌که خیلی وقت‌ها، یک مفهوم طولانی را

آلودگی هوای زمستانی در ایران؛ نگاهی به وضعیت استفاده بهینه از سوخت‌های فسیلی و انرژی‌های پاک در گفت وگو با کارشناسان

قصه پر غصه انرژی

کشور در این زمینه کم از مابقی شهرها ندارد.

در این شرایط نیروگاه‌های تولید برق و صنایع یا سوزاندن مازوت و گازوئیل در خط اول اتهام قرار دارند، گرچه به گفته کارشناسان، نفت و گاز نیز از کیفیت لازم برخوردار نیستند و آنها هم در این زمینه بی‌گناه نیستند.

حالا شاید سؤال بسیاری از مردم این است که در این شرایط چاره چیست؟ چه باید کرد تا آلودگی رفع شود و چقدر انرژی‌های پاک می‌توانند در این زمینه کمک‌کننده باشند؟

فرزانه احمدی: آلودگی هوا در کلان‌شهرهای کشور این روزها مانند زمستان‌های دیگر به صدر اخبار تبدیل شده است. وضع به‌گونه‌ای است که رئیس فراکسیون محیط زیست مجلس گفته بود از ابتدای سال جاری تاکنون تعداد روزهای بسیار ناسالم و خطرناک در تهران ۲۰۰ درصد افزایش یافته است. در کرج روزهای بسیار خطرناک چهار برابر، در تبریز و اراک دو برابر و در مشهد هم روزهای ناسالم دو برابر شده است. در شیراز تعداد روزهای ناسالم ۹ برابر شده و روزهای پاک هم به نصف کاهش یافته است. اصفهان هم به عنوان یکی از صنعتی‌ترین استان‌های

بازارچه

عرضه محصولات و دست‌سازه‌های زنان سرپرست خانوار

بمنظور حمایت از کسب و کارهای خانگی خانواده‌های کم‌برخوردار

مجلس به تصویب رسید؛ ولی هنوز فرصت حضور در صحن علنی را پیدا نکرده است؛ ازجمله همین طرح‌هایی است که به جز کارشناسان اقتصادی، حتی مردم عادی را هم نگران کرده است. کارشناسان عقیده دارند هدایت نادرست نقدینگی در کشور، بارها مسئولان را به تصمیم‌گیری‌های عجولانه وادار کرده است و این تصمیم‌گیری‌های شتاب‌زده، به جای حل مشکلات قبلی، مشکل جدیدی را به انبوه مشکلات پیشین اضافه کرده است. آنها می‌گویند طرح مالیات بر عایدی سرمایه، شاید ظاهر جذابی داشته باشد؛ ولی راه درستی برای کسب درآمدهای مالیاتی نیست و تبعات اجرای آن می‌تواند موجب فقیرترشدن بسیاری از دهک‌های کم‌درآمد جامعه شود.

کارشناسان بر این باور هستند زمانی که شخصی ملک یا خودرویی را که در گذشته و با قیمتی بسیار پایین‌تر از قیمت امروز خریداری کرده است و حال در زمان فروش آن مبلغی بالاتر از قبل را به دست می‌آورد، این مبلغ اضافه، ارزش و قدرت خرید بالاتری را برای شخص ایجاد نمی‌کند و اگر قرار باشد درصد

بیشتر سوخت‌ها در ایران آلاینده‌اند

با اینکه این روزها مازوت به متهم ردیف اول آلودگی هوای کشور تبدیل شده است، اما به گفته رئیس اسبق مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی، مشکل آلودگی هوا به‌خصوص در زمستان تنها ناشی از مازوت‌سوزی نیست؛ «متأسفانه همه سوخت‌های مورد استفاده در کشور مشکل آلودگی دارند. سوابق نشان می‌دهد که در زمستان برای تأمین گاز استانداردهای لازم رعایت نمی‌شود».

طبق نظر غلامحسین حسنتاش، «گاز طبیعی که وارد خطوط انتقال و شبکه می‌شود باید گاز متان تصفیه‌شده و حداکثر حاوی درصدی اتان باشد، ولی متأسفانه در زمستان هیدروکربن‌های سنگین‌تر از اتان نیز به خطوط لوله تزریق می‌شود و حتی گازهایی که از نظر ترکیبات گوگردی در حد استاندارد تصفیه نشده‌اند هم به خطوط لوله منتقل می‌شوند».

با این حساب و به گفته او، کیفیت گازی که در موتورخانه‌ها، شوفاژخانه‌ها و پکیج‌های حرارتی و حتی برای پخت‌وپز خانگی استفاده می‌شود، به‌خصوص در زمستان به‌طور کامل استاندارد نیست.

انتقاد این کارشناس انرژی به مسئولان این است: «هیچ مرجع مستقلی وجود ندارد که در این مورد نظارت داشته باشد و گزارش مستقل بدهد».

در صحبت‌های حسنتاش نکته دیگری نیز درباره بنزین وجود دارد: «این‌طور به نظر می‌رسد که مصرف بنزین در ماه‌های گذشته باز هم از تولید آن سبقت گرفته است و برای تأمین میزان کافی بنزین، مواد دیگری با آن مخلوط می‌شوند که استاندارد آن را کاهش و آلاینده‌های آن را افزایش می‌دهند. میزان ترکیبات گوگردی در نفت کوره‌ای که در نیروگاه‌ها و صنایع مصرف می‌شود نیز بسیار بالاتر از استانداردهای جهانی است».

کیفیت و میزان مصرف سوخت باید اصلاح شود

با توجه به این وضعیت چاره اصلاح کیفیت و میزان مصرف انواع سوخت‌ها در کشور است. حسنتاش در این زمینه گفت: «مصرف سوخت خودروهای تولیدشده در ایران، بسیار بیشتر از استانداردهای روز دنیاست. کیفیت سوخت تحویلی به خودروها هم متناسب با استانداردهای روز دنیا نیست. متوسط راندمان نیروگاهی ما بسیار پایین است. بخاری‌های گازی و اغلب تجهیزات مصرف‌کننده سوخت ما با استانداردهای امروز جهان بسیار فاصله دارند».

او تأکید کرد: «با توجه به این نکات من فکر می‌کنم که اولویت اول ما در بخش انرژی و محیط زیست بهینه‌سازی مصرف و ارتقای کارایی و بازدهی انرژی است. این موضوع به نفع محیط زیست هم هست».

به گفته این عضو انجمن اقتصاد انرژی ایران، اگر یک خودرو برای مثال در هر صد کیلومتر، به جای ۱۰ لیتر، پنج لیتر بنزین مصرف کند و سوخت مورد استفاده هم استاندارد باشد، هم در مصرف سوخت صرفه‌جویی می‌شود و هم میزان انتشار آلاینده‌ها کاهش می‌یابد. همچنین اگر متوسط راندمان یا بازدهی نیروگاه‌های ما از حدود ۳۵ درصد فعلی با همین میزان سوختی که مصرف می‌کنند به ۵۰ درصد که امروز در جهان حداقل است، برسد و سوخت تحویلی به نیروگاه‌ها هم استاندارد باشد، هم مصرف سوخت و هم میزان انتشار آلاینده‌ها کاهش می‌یابد؛ بنابراین در شرایط فعلی ایران، ارتقای کارایی و به‌ره‌وری انرژی که آلاینده‌ها را کاهش می‌دهد نسبت به تولید هر نوع انرژی جدید مانند از تجدیدپذیرها اولویت دارد و بعد از آن اولویت با استانداردکردن سوخت‌ها از نظر کیفیت است.

انرژی‌های پاک کجای این معادلات هستند؟

یکی از انرژی‌هایی که می‌توانند جایگزین سوخت‌های فعلی شوند، انرژی‌های پاک هستند که امکان تولید برق دارند. برق تولیدشده از پنل‌های خورشیدی و توربین‌های بادی را می‌توان به شبکه وصل کرد و همه بخش‌ها امکان استفاده از آن را خواهند داشت. از این انرژی می‌توان برای کاربردهای محلی و محدود هم استفاده کرد. برای مثال آبگرم‌کن‌ها یا رادیاتورهای خورشیدی می‌توانند برای تأمین آب گرم مصرفی خانه‌ها به کار روند.
باین‌حال ماجرا به این راحتی‌ها هم نیست. کارشناسان می‌گویند اولویت‌های دیگری وجود دارند.

حسنتاش درباره راه چاره و درجه اهمیت انرژی‌های خورشیدی گفت: «اگر واقعیت را بخواهید، تردیدی نیست که توسعه استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و پاک میزان انتشار آلاینده‌ها را کاهش می‌دهند، اما این مسئله برای کشوری اولویت دارد که همه تلاش خود را برای بهینه‌سازی مصرف سوخت‌های فسیلی، ارتقای کارایی حامل‌های انرژی و استانداردکردن فرآورده‌های نفتی و گاز تحویلی به شبکه کرده باشد و حالا باز هم بخواهد گام‌های بیشتری بردارد؛ درصورتی‌که متأسفانه در همه این زمینه‌ها مشکل داریم».

مزایای انرژی‌های پاک برای ایران

اگر افزایش بهره‌وری انرژی و استانداردکردن سوخت‌ها در ایران صورت بگیرد، پس از آن می‌توان به ترویج انرژی‌های پاک در کشور پرداخت؛ به‌خصوص که ایران در زمینه انرژی خورشیدی مزیت بسیار خوبی دارد.

درخورتوجهی را نیز به‌عنوان مالیات پرداخت کند، نام آن را باید «مالیات بر تورم» گذاشت. درحالی‌که راه درست کسب درآمد، دریافت مالیات از درآمد یا ثروت اشخاص است.

کارشناسان، طرح مالیات بر عایدی سرمایه را بیشتر از آنکه راهی برای جلوگیری از دلال‌بازی و بورس‌بازی در بازارهای مسکن و خودرو بدانند، راهی می‌دانند که دوش بیشتر به چشم مردم عادی می‌رود.

مردم هم خود را یک مغبون و ضررده تمام‌عیار می‌دانند و می‌گویند از یک سو، همه‌روزه شاهد صعود وحشتناک و گران‌شدن سرسام‌آور همه اقلام و لوازم مورد نیاز زندگی هستیم و مجبوریم بار این تورم طاقت‌فرسا را بر دوش بکشیم و از سوی دیگر اگر مجبور به فروش ملک یا خودروی خود باشیم، باید تاوان سوءمدیریت‌های اقتصادی دولتمردان را هم بدهیم و با اجبار به پرداخت این مالیات‌های نابجا، شاهد کوچک‌شدن روبه‌روز دارایی و سفره رزق و روزی‌مان باشیم.

رئیس اسبق مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی به وجود استعداد زیاد در بیشتر مناطق کشور برای تولید انرژی خورشیدی اشاره می‌کند: «در بیشتر نقاط کشور به‌خصوص مناطق کویری تعداد روزها و نیز شدت تابش بسیار زیاد است و استعداد زیادی برای تولید برق خورشیدی وجود دارد. اهمیت این موضوع وقتی بیشتر آشکار می‌شود که بدانیم که در حال حاضر کشور آلمان در تولید برق خورشیدی پیشرفت زیادی کرده است؛ درحالی‌که حداکثر متوسط تابش در آلمان از متوسط حداقل تابش در ایران کمتر است».

حسنتاش درباره اینکه آیا راه‌اندازی و ترویج این انرژی‌ها در مقایسه با رشد سرمایه‌گذاری در انرژی‌هایی مانند نفت و گاز، صرفه اقتصادی دارد، حکم کلی نداد: «مزیت و صرفه در هر منطقه با توجه به هزینه‌های انتقال و شبکه و انشعاب تفاوت دارد. برای مثال یک سکوی نفتی وسط دریا را در نظر بگیرید که نیاز به برق دارد. برای تولید برق مورد نیاز با ژنراتور نمی‌توان از نفت استخراجی خام استفاده کرد و باید گازوئیل به کار برد که آن هم لازم است از پالایشگاه‌های خشکی با کشتی به سکو حمل شود و روی سکو مخازنی برای ذخیره سوخت وجود داشته باشد. در چنین شرایطی احتمالاً استفاده از برق خورشیدی مقرون‌به‌صرفه‌تر است و این‌باید در یک تحلیل فنی با توجه به وزن هرکدام از این تجهیزات و هزینه حمل سوخت و بسیاری پارامترهای دیگر مقایسه شود، اما متأسفانه در ایران در زمینه انرژی منطق اقتصادی حاکم نیست».

سه‌م ناچیز ایران از انرژی‌های پاک

به گفته این کارشناس، در حال حاضر سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در ایران بسیار پایین است: «تخمین زده می‌شود که متوسط جهانی سهم این انرژی‌ها به حدود پنج درصد برسد، البته این عدد خیلی دقیق نیست».

به نظر می‌رسد با وجود مزایایی که این انرژی‌ها دارند، اما مشکلات بر سر راه آنها هم در ایران کم نیست. یک واردکننده نیروگاه‌های انرژی نو درباره این انرژی‌ها برای ما بیشتر توضیح داد. مهرداد شاملو درباره مزایای این انرژی‌ها گفت: «در ایران آن‌طور که مطالعات سازمان ملی بهره‌وری انرژی نشان می‌دهد، در بیشتر مناطق حتی در زمستان بیش از هشت ساعت در روز نور خورشید وجود دارد. این در حالی است که گفته می‌شود وجود چهار ساعت نور خورشید در روز استفاده از پنل خورشیدی را به‌صرفه می‌کند».

به زعم او، در سال‌های گذشته هزینه تولید انرژی‌های پاک پایین آمده و راندمان و فناوری و تکنولوژی آن بالا رفته است: «برقی که از نیروگاه گازی به دست می‌آید، به ازای هر کیلووات ساعت حدود ۴۵ تا ۵۰ سنت هزینه دارد. برق حاصل از انرژی اتمی ۷۰ سنت و برق حاصل از انرژی خورشیدی بین ۳۰ تا ۳۵ تمام می‌شود».

نیروگاه‌های خورشیدی همچنین نیازی به مصرف آب ندارند. به دلیل اینکه بدون سوخت کار می‌کنند، آلایندگی چندانی ندارند و تجهیزات آن هم به نیروی انسانی و نگهداری خاصی محتاج نیست و پس از نصب تا سال‌ها به کار خود ادامه می‌دهد. در ایران زمین‌های بدون استفاده زیادی هم برای نصب پنل‌های خورشیدی وجود دارد؛ باین‌حال استفاده از این مزایا در ایران نیاز به سرمایه‌گذاری دارد. دولت در حال حاضر برای تشویق مردم به سرمایه‌گذاری در این حوزه، نرخ برق تولیدی را به صورت ارزی با تولیدکنندگان محاسبه و با تغییر نرخ ارز ارقام را تعدیل می‌کند؛ باین‌حال به گفته فعالان این عرصه، پنل‌ها سالانه حدود یک‌ونیم درصد افت تولید دارند.

شاملو درباره میزان سرمایه‌گذاری در انرژی‌های پاک در ایران گفت: «به نظر می‌رسد بیشترین سرمایه‌گذاری در این بخش توسط دولت صورت گرفته و مردم کمتر سرمایه‌گذاری کرده‌اند؛ چراکه پرداخت‌های دولت به تولیدکنندگان برق منظم نبود و تعدیل نرخ نیز در دو سال اخیر تا حدی با تأخیر انجام شد».

علاوه بر اینها، ناامنی اقتصادی نیز در میزان سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در این زمینه مؤثر بوده است. به گفته شاملو، یک نیروگاه پنج کیلوواتی با نرخ ارز فعلی حدود ۱۱۰ تا ۱۲۰ میلیون تومان سرمایه نیاز دارد و بسته به کیفیت پنل، ماهانه بین یک‌ونیم تا سه‌ونیم میلیون تومان درآمد به همراه می‌آورد. پنل‌های ایرانی بازدهی کمتری نسبت به مشابه خارجی دارد. به نظر می‌رسد با توجه به افزایش نقدینگی یا رقم بهره ۱۸ درصد فراهم شود، صرفه اقتصادی ندارد. علاوه بر بیشتری به کار می‌برند.

شاملو معتقد است دولت اگر می‌خواهد افراد بیشتری را به سرمایه‌گذاری در انرژی‌های پاک تشویق کند باید اقداماتی انجام بدهد: «برای صرفه اقتصادی سرمایه‌گذاری در این بخش لازم است بانک تسهیلات کم‌بهره بدهد. با نرخ‌های فعلی زمان برگشت سرمایه به‌طور متوسط بین سه تا پنج سال است و اگر قرار باشد نقدینگی یا رقم بهره ۱۸ درصد فراهم شود، صرفه اقتصادی ندارد. علاوه بر آن لازم است دولت در زمینه فرهنگ‌سازی و معرفی این انرژی‌ها نیز کار بیشتری انجام بدهد».